

Název práce: Recepce Burkova Filozofického pojednání v německé jazykové oblasti v osmnáctém [sic!] století

Autor: Ondřej Tyc

Úvodem budiž zdůrazněno, že můj školitelský podíl na diplomové práci Ondřeje Tyce se omezil jen na vymyšlení tématu, vlastní práce vznikla na poslední chvíli bez mé asistence. Vzhledem k uvedeným okolnostem se jedná o práci solidní, ve které autor prokázal dobrou znalost nejen Burkova pojednání o kráse a vznešenu, ale i německé estetiky 19. století, což se ukázalo u takto postaveného tématu ještě důležitější než samotná znalost primárního anglického textu. Práce dokládá, že se kol. Tyc seznámil se základní domácí i zahraniční literaturou týkající se recepce Burkova spisu v německé jazykové oblasti. Autor v jejím úvodu promyšleně odůvodnil hranice zvoleného tématu, čímž nepřipustil jednoduchou prvoplánovou formu kritiky. Celý výklad rozvrhl důsledně chronologicky, což je sice nejjednodušší, ale nepochybně ospravedlnitelné řešení (o některých výhradách viz níže). Při hledání děl německých estetiků, kteří se ještě v 19. století zaobírali Burkovým pojednáním, šel za rámec autorů dosud zachycených odbornou literaturou. Pokud se týká samotného rozvíjení tématu, ukázalo se, že není nijak jednoduché ho traktovat, neboť v tomto století již Burke přestal být živou autoritou a stal se historickým objektem se všemi důsledky, které jsou s historizací spjaty. Předložené práci tak hrozilo vážné nebezpečí, že se stane minimalistickou. Kol. Tyc tomuto nebezpečí čelil legitimním způsobem, vtáhl do výkladu základní charakteristiky německých pojednání, ve kterých byla Burkově věnována pozornost, čímž práce nejen nabyla požadovaného rozsahu, ale zároveň se jí podařilo včlenit – což je důležitější – recepci Angličanových názorů do dobového kontextu. Ocenit je třeba závěr, ve kterém diplomant přesvědčivě shrnul hlavní rysy německého zaobírání Burkem v 19. století, zejména pevné německé přesvědčení o osobitosti zdejšího estetického myšlení oproti britskému empirismu ztělesněnému právě anglickým konzervativcem, přesvědčení, které prochází všemi rozebíranými německými estetickými směry.

Přes uvedené klady se práce nevyvarovala svízelnosti. Z obsahových vyniká značná mechaničnost jednotlivých kapitol, kdy autor místo prohloubení výkladových partií týkajících se bezprostředně Burka často tíhne pouze k paráfrázím, které přerušuje útekem k výkladům zaměřeným na německé estetiky. Přitom stačilo málo vyjít ze zjištění, ke kterému autor sice dospěl, ale kterému nevěnoval soustavnější pozornost, totiž že Burke se v 19. století stal přednostně součástí estetické historie a předmětem estetické historiografie. Sám tento fakt vybízí k promyšlení základních axiomů historiografických přístupů. Jinak řečeno: Jak romantici, hegeliani, formalisté či představitelé experimentální estetiky pojímali psaní dějin estetiky? Jaký měli klíč výběru jednotlivých autorů? Co si vybírali z jednotlivých děl? Vycházeli z primární nebo spíše sekundární literatury? Co tyto axiomy a rysy udělaly s Burkem např. v porovnání s jinými rozebíranými

autory? Co z jeho pojednání dějiny zprostředkovaly? Do jaké míry dovolily čtenářům skutečně se seznámit s jeho stanovisky? Vypíchnutí historiografie do popředí se jeví o to užitečnější, že tento typ recepce bylo možné konfrontovat s recepcí příznačnou pro německé estetiky 18. století na čele s Immanuelem Kantem, pro něž byly Burkovy názory zásadním a živým tématem. V této souvislosti je třeba odmítnout Tycovu interpretaci Eberharda (s. 39-40), která dostatečně nepřihlédla k faktu, že tento hallský filozof byl autorem právě 18. století. Byl to poslední mohykán předkantovské tradice, který se Burkem zaobíral ještě ve století následujícím způsobem tradičním pro předchozí období. Všechna témata, která diplomant v eberhardovské kapitole vyjmenovává (namátkou Longinos, vznešeno jako rétorická a antropologická kategorie, smíšené pocity, nesouhlas s rozštěpem krásna a vznešena), jsou ústřední témata německé předkantovské estetiky. Právě Eberhard spolu s Kantem mohly vytvořit vhodné pozadí pro postižení změny, ke které došlo s nástupem romantiků již zmíněnou historizací. Tento přístup by byl intepretáčně náročnější, nutil by vystoupit z chronologie, ale dovolil by podle mého soudu prohloubit burkovské partie. Navíc se zde otevírala možnost vtáhnout do práce smysluplným způsobem i historiografické práce 20. století.

Hodnotu předloženého textu výrazně snižuje jeho zoufalá formální podoba. Jen namátkou: na titulním listu špatné století v českém názvu, neoddělené místo a rok, interpunkční nepořádek v názvech kapitol (někde tečky, někde tečky s čárkou), bibliografické odkazy v poznámkách začínají malými písmeny a nejsou ukončovány tečkou, autor má problémy s interpunkcí, na mnohých místech je stylisticky značně kostrbatý (s. 8: “v přednáškách přistupuje Schlegel k obšírnému pojednání Burkovy teorie krásna”), na jiných floskulovitý (s. 30: “nemůže přenést přes srdce”), práce je přetížena závorkami s původními německými výrazy, mnohdy navíc zcela zbytečnými (tímto způsobem zachycujeme jen rozhodující termíny z hlediska vykládaného textu nebo termíny, jejichž české ekvivalenty mohou zavádět).

Na závěr už jen povzdech: Škoda, že autor nezačal s psaním dříve, mohla vzniknout opravdu výborná diplomová práce, předpoklady pro takový výkon nepochybně měl.

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji ji klasifikovat velmi dobře.

prof. Tomáš Hlobil
Praha 15.9. 2008